

Nr 63.

Ankom till riksdagens kansli den 9 juni 1944 kl. 11 fm.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en statens högre skogsskola jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 25 februari 1944 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 184, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslår riksdagen att

dels besluta, att en statens högre skogsskola skall inrättas i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som i propositionen angivits;

dels godkänna följande personalförteckning för statens högre skogsskola:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.	
1 föreståndare och rektor	Eo 26
1 andre lärare	Eo 24;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens högre skogsskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor	3 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	14 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 900
	Summa kronor	18 900;

dels ock under nionde huvudtiteln för budgetåret 1944/45 anvisa

a) till Statens högre skogsskola: Avlöningar ett förslagsanslag av 18 900 kronor;

b) till Statens högre skogsskola: Omkostnader ett förslagsanslag av 10 000 kronor;

- c) till Statens högre skogsskola: Stipendier ett förslagsanslag av 3 000 kronor;
- d) till Statens högre skogsskola: Utrustning ett reservationsanslag av 20 000 kronor;
- e) till Statens högre skogsskola: Byggnadsarbeten ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 315 av herr *Johansson, Karl August, m. fl.*, likalydande med II: 503 av herr *Skoglund* i Umeå *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående införande av en skoglig-teknisk utbildningslinje vid något i Norrland befintligt tekniskt gymnasium;

2) I: 319 av herr *Nilsson, Bror, m. fl.*, likalydande med II: 508 av herr *Eriksson* i Frägsta *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning med förslag om inrättande av ett skogligt gymnasium samt att därvid i motionerna anförda synpunkter måtte vinna beaktande;

3) II: 473 av herr *Grym*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta den ändringen i fråga om inträdesfordringarna vid den föreslagna högre skogsskolan, att betyg från vanlig ettårig skogsskola uppställas som obligatoriskt villkor för alla sökande samt att den nya skolan tills vidare måtte givas benämningen »Statens skogsmästarskola».

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för motionerna, får utskottet hänvisa till dessa.

Till utskottet har från *svenska skogsmästareförbundet* inkommit en den 26 april 1944 dagtecknad framställning.

Genom beslut av 1936 års riksdag (prop. nr 136, r. skr. nr 247) företogs en genomgripande omorganisation av undervisningen vid skogshögskolan. I samband härmed indrogs forstmästarkursen och genomfördes en enhetlig linje för den högre skogliga utbildningen. Samtidigt indrogs även fortsättningskolan vid Kloten, som utgjorde en fortbildningsanstalt för dem som genomgått statens skogsskolor. Vad beträffar skogsskolorna vidtogos vissa förändringar för att utvidga och förbättra undervisningen i de viktigaste ämnena. Såväl i nyssnämnda proposition angående skogsundervisningens omorganisation som i jordbruksutskottets över densamma avgivna, av riksdagen godkända utlåtande, nr 68, förutsattes, att frågan om ytterligare utbildning utöver skogsskolans ram skulle upptagas till förnyad prövning. Jordbruksutskottet ansåg, att behov av ytterligare utbildningsanstalter på det skogliga området möjligen föreläge samt uttalade en förväntan, att spörsmålet ägnades erforderlig uppmärksamhet av Kungl. Maj:t.

I skrivelse den 21 mars 1942 hemställde Svenska forstmästareförbundet, att frågan om inrättande av ett skogligt gymnasium måtte upptagas till utredning. Förbundet framhöll, bland annat, att tillgången på utbildad personal

för skogens vård och utnyttjande icke syntes tillräcklig med hänsyn till landets verkliga behov härav. Det syntes vara önskvärt att inrätta ett tvåårigt skogligt gymnasium, avsett att utbilda en väl kvalificerad personal, huvudsakligen för mellanställningar inom skogsbruket.

Sedan yttranden inhämtats från vissa myndigheter och organisationer över forstmästarförbundets skrivelse, bemyndigade Kungl. Maj:t den 12 mars 1943 chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla en utredningsman för att i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna riktlinjer verkställa utredning rörande införandet av en mellanform i det skogliga undervisningssystemet ävensom fem sakkunniga att med utredningsmannen deltaga i överläggningar i ämnet. Med stöd av detta bemyndigande tillkallades dels samma dag såsom utredningsman statssekreteraren B. Näsgård dels ock den 7 juni 1943 såsom sakkunniga ledamoten av riksdagens första kammare bruksdisponenten C. G. Sundberg i Överum, byråchefen i domänstyrelsen F. Aminoff, skogschefen G. Wesslén i Uddeholm, skogsförvaltaren E. Söderström i Gysinge och länsskogvaktaren E. Björkman i Alingsås.

Utredningsmännen har den 8 december 1943 överlämnat en promemoria med utredning och förslag angående införande av en mellanform i det skogliga undervisningssystemet. Vid promemorian fanns fogat särskilt yttrande av en av de sakkunniga, skogsförvaltaren E. Söderström. Över promemorian ha yttranden avgivits av statskontoret, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, byggnadsstyrelsen, skogsstyrelsen, styrelsen för skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt, skogshögskolans lärarråd, allmänna lönenämnden, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogstjänstemannaförbund, Sveriges kronojägareförbund, Sveriges länsskogvaktareförbund, Svenska skogsmästareförbundet, Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund, Svenska forstmästarförbundet, Skogsindustriernas samarbetsutskott och Sveriges häradsallmäningsförbund.

Utredningsmannens förslag.

Det av utredningsmannen framlagda förslaget innebär att en ettårig högre skogsskola, huvudsakligen på grundval av den utbildning som meddelas vid skogsskolorna, skulle inrättas. Skolan, som föreslås förlagd till Skinnskattebergs herrgård i Västmanland, skulle dels tjäna som utbildningsanstalt för vissa tjänstemän vid skogsvårdsstyrelserna, domänverket, statens skogsförsöksanstalt, skogsägareföreningar, tumningsföreningar, för assistenter vid skogsförvaltningar, förvaltare inom det mindre skogsbruket samt andra befattningshavare inom skogsbruk och träförädling, där högre kompetens än skogsskola vore önskvärd, dels giva blivande innehavare och förvaltare av kombinerade jordbruks- och skogsegendomar erforderlig skoglig utbildning, dels ock tjäna som förberedelse för självständig verksamhet i skogshandling och trävarurörelse.

Elevantalet har föreslagits till omkring 20 per år. Inträdesåldern bör enligt förslaget vara minst 22 år. Såsom villkor för inträde i den föreslagna skolan

har ansetts böra föreskrivas, bland annat, att vederbörande sökande genomgått statens eller därmed jämförlig skogsskola eller ock avlagt realexamen eller styrkt sig äga motsvarande kunskaper, genomgått statens eller därmed jämförlig kolarskola eller på annat sätt förvärvat motsvarande teoretiska och praktiska kunskaper i kolning samt under minst två års tid förvärvat allsidig och väl vitsordad praktik inom skogshanteringen. Dessutom har utredningsmannen föreslagit att såsom elev skulle kunna antagas den, som genomgått driftsledarkursen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, skogsbetonad lantmannaskola eller annan för praktisk jordbruksutbildning avsedd läroanstalt. Dylig sökande skulle även ha genomgått kolarskola eller på annat sätt inhämtat däremot svarande teoretiska och praktiska kunskaper i kolning och, förutom grundlig lantbrukspraktik, omfattande minst två år, under minst ett år genom praktiskt arbete, därav minst två månader vid sågverk, förvärvat väl vitsordad insikt i skogshanteringen samt äga kunskaper i svenska språkets skriftliga behandling och i matematik motsvarande fordringarna för realexamen ävensom inhämtat det väsentliga av de kompendier och läroböcker i skogligen ämnen, som användas vid skogsskolorna.

Sökande som genomgått skogsskola med på visst sätt kvalificerade betyg skulle enligt förslaget få antagas till elev utan inträdesprövning, därest ej mer än två år förflutit efter avgången från skogsskolan. Övriga sökande skulle däremot undergå sådan prövning. Utredningsmannen har föreslagit, att undervisningen skulle vara kostnadsfri, varjämte eleverna borde erhålla fritt husrum. Däremot borde eleverna själva ombesörja kosthållet. Stipendier har utredningsmannen ansett böra utgå enligt samma bestämmelser som för elever vid statsunderstödda lantmannaskolor och specialgymnasiet vid Vilan.

I fråga om skolans lärarkrafter har utredningsmannen föreslagit, att vid skolan skulle finnas tre fast anställda lärare, av vilka den ene, som borde vara jägmästare och tjänstgöra som huvudlärare i skogligen ämnen, tillika skulle vara skolans föreståndare och rektor. Andre läraren borde vara ingenjörsutbildad för att undervisningen i tekniskt betonade ämnen skulle kunna väntas ge det resultat som eftersträvades. Slutligen borde finnas en övningslärare. Denna tjänst torde dock till en början böra besättas med tillfällig innehavare, då det senare kunde vara fördelaktigt att till övningslärare få en person, som själv genomgått högre skogsskolan.

Enligt utredningsmannens förslag borde skolan stå under ledning av en styrelse på fem personer, vilka utsåges av Kungl. Maj:t för en tid av förslagsvis fem år i sänder. Då det vore önskvärt att av skolans verksamhet intresserade myndigheter och sammanslutningar bleve representerade i styrelsen, torde det vara lämpligt att domänstyrelsen, skogsstyrelsen, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och Sveriges lantbruksförbund bereddtes tillfälle att avgiva förslag å vardera en styrelseledamot. Det har ansetts lämpligt att den ledamot, som representerade domänstyrelsen, utsåges till ordförande i styrelsen.

Vid skolan borde meddelas undervisning dels i de grundläggande ämnena

svenska språket, matematik, ritning och textning, bokföring och handelslära, rättslära och elementär maskinlära, dels i fackämnena skogsskötsel, skoglig marklära med dikning, skogsbotanik och skogszoologi, skoglig arbetslära och arbetsorganisation, skoglig byggnadslära med vägbyggnad, virkets byggnad och egenskaper med sortimentslära, virkets användning och förädling, skogsuppskattning med avfattning, avverkningsberäkning och värdering, skogsekonomi med upplysningsverksamhet, fältmätning och avvägning, skoglig förvaltningskunskap och jordbruksekonomi, dels ock i specialämnena arbetarskydd med förbandslära och hygien, skogsbrand och brandskydd, jakt- och fiskevård samt naturskydd och fornminneskunskap.

Lärokursen skulle börja omkring den 10 januari och avslutas omkring den 20 december. Det skulle dock beredas möjligheter för eleverna att tentera högst tre fackämnen efter läroårets slut. Elev som så önskade skulle därför ha rätt att tillhöra skolan högst tre månader efter läroårets slut.

Den av utredningsmannen föreslagna undervisningsplanen framgår i stort av den å s. 5 intagna tablån över timplanen för skolan. Rörande undervisningsplanens närmare innehåll torde jag få hänvisa till den specialmotivering, som framlagts i utredningsmannens betänkande.

Utredningsmannen har beräknat att förslagets genomförande skulle föranleda engångskostnader om sammanlagt cirka 40 000 kronor och årliga utgifter å omkring 41 000 kronor.

En av de sakkunniga, herr Söderström, har i ett *särskilt yttrande* förordat inrättandet av ett tvåårigt skogligt gymnasium i huvudsaklig överensstämmelse med det av Svenska forstmästarförbundet framlagda förslaget.

Departementschefen.

Under de senaste åren har frågan om förbättrade undervisnings- och utbildningsmöjligheter på skogsbrukets område ånyo varit föremål för uppmärksamhet från skilda håll. Härvid har särskilt kommit att beaktas de förhållandevis begränsade möjligheter till fortsatt utbildning på skogsbrukets område, som för närvarande finnas. I stort sett förefinnas endast två utbildningslinjer, nämligen skogsskolans och skogshögskolans. Mer och mer har under senare år kommit till synes behovet av en utbildningslinje, som ligger mellan de två nyssnämnda och som i viss utsträckning kan ersätta den gamla forstmästarutbildningen. Den tidigare framförda åsikten, att skogsbruket endast har plats för två kategorier tjänstemän, nämligen högskoleutbildade förvaltare och skogsskoleutbildade förmän, torde icke hålla streck. Mellan de skogsskoleutbildade kronojägarna och skogsvaktarna, vilka för övrigt numera synas kunna betecknas mera som arbetsledare än som arbetsförmän, och de högskoleutbildade jägmästarna torde finnas god plats för en ny kategori med en utbildning av i stort sett den typ som utredningsmannen föreslagit. Åtskilliga assistent- och liknande befattningar, för vilka jägmästarutbildningen måste anses onödigt långvarig och dyrbar men för

vilka utbildningen vid skogsskolorna ej skapar tillräckliga kvalifikationer, uppehållas nu av jägmästare. Det synes emellertid knappast kunna råda delade meningar om det mindre önskvärda i att tjänstemän med flerårig högskoleutbildning nödgas under långa tider bestrida befattningar, som icke motsvara den utbildning de erhållit och vilka befattningar med fördel kunna skötas av personal med enklare och framför allt mindre kostsam utbildning. Mången gång torde det också vara förmånligare att få dessa befattningar i mellanställning, vilka kunna vara av stor betydelse, besatta med innehavare, som kunna förväntas stanna under längre tid och därigenom få tillfälle att samla och utnyttja erfarenhet på det speciella område, där de äro verk samma. Samma förhållande råder beträffande mindre krävande förvaltningsuppgifter, för vilka jägmästarexamen icke kan anses erforderlig. Det torde i dylika fall ofta förhålla sig så, att en erfaren skogsman med lägre utbildning föredrages framför en mindre erfaren jägmästare. Inom domänverket föreligger, enligt vad domänstyrelsen meddelat, visst behov av befattningshavare med en utbildningsnivå liggande mellan skogsskolans och skogshögskolans. Detsamma torde också vara fallet speciellt vid skogsvårdsstyrelserna, icke minst i fråga om de betydelsefulla länsskogvaktartjänsterna, samt vid skogsförsöksanstalten. Inom det enskilda skogsbruket synes — att döma att yttranden från Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund och skogsindustriernas samarbetsutskott — även finnas utrymme för den nya kategorien. Det bör ihågkommas, att skogsbruket för närvarande torde vara det enda större område av näringslivet, som saknar mera varierande fortbildningsmöjligheter inom yrket. Den tekniska undervisningen har sedan gammalt mellanformer, som synas fylla sin uppgift på ett mycket tillfredsställande sätt. På lantbruksområdet finns sedan mer än 10 år tillbaka den uppskattade driftsledarkursen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Föreliggande förslag avser att införa en skogsutbildning av ungefärligen motsvarande omfattning som den lantbruksutbildning, vilken meddelas vid driftsledarkursen.

Flertalet av de i ärendet hörda myndigheterna och sammanslutningarna ha i huvudsak tillstyrkt utredningsmannens förslag om inrättande av en ny mellanform för skoglig utbildning. Domänstyrelsen har därvid framhållit, att då behov föreligger av ifrågavarande personal, det varken ur skogsbrukets synpunkt skulle vara välbetänkt eller ur personalens synpunkt skäligt att underlåta att sörja för vidareutbildning. Tvenne av de organisationer, som representera skogsskoleutbildade tjänstemän, ha emellertid ställt sig tveksamma under hänvisning till ett av dem tidigare framfört förslag om utsträckt utbildningstid vid skogsskolorna. Detta förslag var föremål för omprövning vid 1936 års omorganisation men avvisades då. I stället underkastades undervisningen vid skogsskolorna en ganska omfattande revidering och modernisering i syfte att bättre anpassa densamma efter behovet. Under sådana förhållanden torde frågan om en förlängning av skogsskoleutbildningen, vilken för övrigt skulle kräva avsevärda kostnader, ej nu böra upptagas till prövning. Några önskemål om utökning av undervisningstiden ha ej heller

framställt från arbetsgivarnas sida. Det torde vidare, som utredningsmannen framhållit, förhålla sig så, att en utökning av skogsskolekursen icke skulle onödiggöra den föreslagna vidareutbildningen. Även om skogsskolekursen utökades med ett andra läroår, måste undervisningen helt naturligt följa skogsskolans grundläggande normer samt anpassas efter det stora flertalet elevers behov. Den föreslagna högre skogsskolan har andra utbildningsmål och undervisningen måste därför läggas efter andra linjer än vid skogsskolorna.

Med hänsyn till det anförda finner jag mig böra förorda, att åtgärder vidtagas från statsmakternas sida för inrättande av en skoglig skola av i huvudsak den typ, som utredningsmannen föreslagit.

Enligt utredningsmannens förslag skall vidareutbildningen huvudsakligen bygga på skogsskolans grund, i det att skogsskolornas bästa elever skulle direkt kunna fortsätta sin utbildning efter genomgången skogsskolekurs. Som motivering härför har framhållits, att elevmaterialet vid skogsskolorna på grund av sin långvariga praktiska verksamhet inom skogsbruket — de flesta torde från barndomen vara förtrogna med arbetet i skogen — representerar en väsentlig tillgång, som i första rummet bör tillvaratagas, när det gäller att införa en ny utbildningsform. Till denna tankegång kan jag helt ansluta mig, då jag anser det riktigt, att den inom skogsbruket uppvuxna ungdomen främst bör komma i åtanke vid beredande av ökade utbildningsmöjligheter på skogsbrukets område. Vid sidan av skogsskolornas elever böra emellertid andra kategorier studerande i lämplig utsträckning kunna beredas tillträde till denna högre skogsutbildning. Jag ansluter mig alltså till förslaget, att elever med realexamen eller motsvarande kunskaper jämte erforderlig skogspraktik skola kunna erhålla inträde vid skolan. Härigenom kan även Svenska forstmästarförbundets önskemål om vidgade möjligheter till skogsutbildning för de realskoleutbildade vinna beaktande. För denna studiekategori föreligga visserligen goda möjligheter att efter komplettering av vissa ämnen enligt fordringarna för studentexamen eller genomgång av specialgymnasiet vid Vilan vinna inträde vid skogshögskolan. Men då jägmästarutbildningen både kräver lång tid och blir dyrbar, synes även nu föreslagna väg in på skogsmannabanan böra hållas öppen för nämnda kategori. Att hänvisa studerande med realexamen att ovillkorligen gå igenom skogsskola för att komma in vid högre skogsskolan kan jag icke finna behövt. Detta skulle för övrigt kunna ogynnsamt påverka möjligheterna för andra inträdessökande till skogsskolorna med mindre förkunskaper att skaffa sig den utbildning varav de äro i behov. Jag vill även biträda förslaget att elever med föregående lantbruksutbildning och förberedande skogsutbildning skola kunna få sin skogsutbildning kompletterad vid den nya läroanstalten. Med anledning av vad lantbruksstyrelsen anført rörande den av 1936 års lantbruksundervisningskommitté föreslagna specialkursen i skogshushållning torde böra framhållas, att utbildningen för lantbruksstuderande vid den föreslagna högre skogsskolan, vilken avser att meddela kompetens att självständigt handhava förvaltningen av skogsbruket vid medelstora kombinerade

jordbruks- och skogsegendomar, väsentligt skiljer sig från den tilltänkta utbildningen vid nämnda specialkurs. Dessa två utbildningsformer torde varken ersätta eller utesluta varandra. Att behov föreligger av en allsidig och någorlunda grundlig skogsutbildning utöver vad lantbruksundervisningsanstalterna kunna giva synes vara till fullo bestyrkt. Det har också vid remissförfarandet framhållits, att anställningsmöjligheter icke behöva saknas för den elevkategori, som tillika har jordbruksutbildning.

I yttrandena ha erinringar framställts mot ett sammanförande till gemensam undervisning av elever med så olika förutbildning, som det här är fråga om. Utan tvivel skulle det vara fördelaktigt, om alla elever hade skogsskolan som utgångspunkt. Genom en dylik bestämmelse skulle emellertid särskilt de lantbruksutbildade stängas ute, då man icke kan räkna med att de skola underkasta sig en kanske flerårig skogspraktik efter fullbordad lantbruksutbildning för att efter en kurs vid skogsskola avsluta utbildningen vid den nu ifrågasatta skogsskolan.

Åtskilligt talar för — vilket också framhållits av bland andra skogsstyrelsen och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund — att den föreslagna gemensamma undervisningen av elever med olika förutbildning kan vara fruktbarande och verka stimulerande genom att befordra en vidgad syn på samspelet mellan jord- och skogsbruk, vilket torde vara av stor vikt för den framtida verksamheten. De föreslagna inträdesfordringarna åsyfta att, oavsett den bristande enhetligheten i förutbildningen, tillförsäkra skolan ett elevmaterial, som möjliggör en effektiv undervisning, en synpunkt som icke får lämnas ur sikte vid den praktiska tillämpningen.

Vad beträffar inträdesfordringarna har utredningsmannen föreslagit, att elev från skogsskola, som erhållit betyget med beröm godkänd i svenska språket och matematik samt det genomsnittliga betyget med nöje godkänd i ämnena skogsskötsel, skogsteknologi, skogsuppskattning samt skogs- och fältmätning, skall kunna antagas till elev utan inträdesprövning. Fordringarna äro desamma som på sin tid uppställdes som villkor för att skogsskolelev skulle få tillträde till specialgymnasiet vid Vilan och avse att garantera att eleverna vid högre skogsskolan komma att utgöra ett urval av skogsskolornas bästa elever. Häremot har jag ingenting att erinra. Utredningsmannen har framhållit, att undervisningen vid skogsskolorna skulle kunna giva ett jämnare resultat, om ett något högre kunskapsmått än folkskolans fordrades vid inträdet, främst i de grundläggande ämnena svenska språket och matematik. Från ett par organisationers sida har gjorts gällande, att fordringarna för inträde vid skogsskolorna borde skärpas till realexamens nivå i svenska språket, matematik och biologi. Det torde ankomma på domänstyrelsen att taga frågan om dessa inträdesfordringar under överbäggande. Jag vill emellertid betona, att en eventuell skärpning icke bör drivas så långt, att svårigheter uppstå för de ungdomsgrupper, som nu huvudsakligen rekrytera elevmaterialet till skogsskolorna, att skaffa sig de för inträde erforderliga kunskaperna. Övriga föreslagna villkor för inträde vid nu förordade skola kan jag i huvudsak biträda. För de elever, som efter realexamen

eller efter lantbruksutbildning söka inträde vid högre skogsskolan bör sålunda gälla, att de skola ha genomgått kolarskola eller på annat sätt förvärvat motsvarande teoretiska och praktiska kunskaper i kolning samt visa sig ha inhämtat det väsentliga av de kompendier och läroböcker i skogliga ämnen, som användas vid skogsskolorna. Elever, som icke avlagt realexamen, skola dessutom visa sig äga kunskaper i svenska språkets skriftliga behandling och i matematik motsvarande fordringarna för nämnda examen. Sistnämnda bestämmelse överensstämmer med de för driftsledarkursen vid Alnarp i motsvarande ämnen angivna inträdesfordringarna. För elever med realexamen torde praktiktiden böra fastställas till minst två år och för lantbruksstuderande till minst ett år.

Den nya undervisningsanstalten torde böra benämnas statens högre skogsskola och förläggas till Skinnskattebergs herrgård, såsom utredningsmannen föreslagit. Jag har heller ingenting att invända mot av domänstyrelsen angivna villkor för upplåtelsen. Skolan bör stå under överinseende av en styrelse, som utses av Kungl. Maj:t för tre år i sänder. Det synes härvid vara lämpligt, att av skolans verksamhet närmast berörda myndigheter och sammanslutningar få tillfälle att avgiva förslag till ledamöter i styrelsen. Domänstyrelsen, skogsstyrelsen, Sveriges skogsägareförbund, Sveriges skogsägarföreningars riksförbund och Sveriges lantbruksförbund böra därför få avgiva förslag å vardera en styrelseledamot. Därjämte torde ytterligare en ledamot böra utses av Kungl. Maj:t.

Undervisningen bör vara kostnadsfri och fritt husrum tillhandahållas eleverna, vilka däremot själva böra ombesörja kosthållet. Stipendier böra utgå enligt samma regler, som gälla för elever vid statsunderstödda lantmannaskolor och specialgymnasiet vid Vilan.

I vissa yttranden har anförts, att den föreslagna kursplanen borde något inskränkas och koncentreras i syfte att uppnå ett mera samlat praktiskt resultat av undervisningen. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av den blivande styrelsen fastställa kursplan, men det ligger i sakens natur att denna till en början endast kan få en mera provisorisk karaktär, då erfarenhet måste inväntas rörande de mest ändamålsenliga formerna för undervisningen samt antalet ämnen och omfånget av desamma o. s. v. I fråga om undervisningstiden har domänstyrelsen ansett, att skolåret borde börja under hösten, förslagsvis den 1 november, för att den förberedande undervisningen skulle hinna avslutas innan de praktiska övningarna taga sin början. Då skogsskolorna avsluta sina kurser omkring den 30 september och då ett visst rådrum torde behövas för urval av elever, inträdesprövningar m. m., synes dock den av utredningsmannen föreslagna tiden omkring 10 januari vara lämpligare. Vid Värmlands och Örebro läns skogsvaktarskola sker för övrigt avslutningen först i slutet av oktober. Även om kursen tager sin början omkring 10 januari synes tillräcklig tid böra kunna disponeras för den teoretiska undervisning, som måste föregå de praktiska övningarna. Dessutom torde det vara till fördel att teoretisk och praktisk undervisning i viss utsträckning får försiggå samtidigt under sommaren.

Enligt utredningsmannens förslag borde vid skolan finnas tre fast anställda lärare, av vilka en skulle vara jägmästare och tjänstgöra som huvudlärare i skogliga ämnen samt tillika vara föreståndare och rektor. Andre läraren borde vara ingenjörutbildad och huvudsakligen handhava undervisningen i tekniskt betonade ämnen. Dessutom erfordrades en övningslärartjänst, som dock till en början borde besättas med tillfällig innehavare, då det kunde vara fördelaktigt att senare till övningslärare få en person, som själv genomgått högre skogsskolan. Tjänsterna borde uppföras på extra ordinarie stat, varvid föreståndaren borde placeras i 27 lönegraden och därjämte erhålla ett rektorsarvode å 500 kronor, andre läraren i 24 lönegraden och övningsläraren två lönegrader högre än motsvarande befattningar vid statens skogsskolor. Domänstyrelsen har på denna punkt framhållit, att svårigheter kunna förutses att finna en ingenjör med nödiga skogliga kvalifikationer. Styrelsen har därför föreslagit, att föreståndaren och andre läraren jämställas i lönehänseende, att den ene skulle vara jägmästare och den andre högskoleingenjör eller jägmästare med erforderliga tekniska kunskaper och att endera av dem skulle kunna förordnas till rektor. Skogsindustriernas samarbetsutskott har uttalat, att kompetensfordringarna för lärarna böra göras så vida som möjligt. Kravet på examina borde därför icke ställas onödigt högt. Sålunda torde även forstmästare kunna besitta de kunskaper, som fordras för att lämna den teoretiska undervisningen, och den tekniska undervisningen borde kunna meddelas även av jägmästare och forstmästare och icke enbart av ingenjörer. För egen del anser jag skäl tala för att de formella kompetensbestämmelserna för lärarna icke fastlåsas utan att en viss frihet medgives i detta avseende. Kravet på fullgod reell kompetens får dock icke eftersättas. I likhet med utredningsmannen och de sakkunniga anser jag det önskvärt, att en av huvudlärarna innehar teknisk utbildning, om möjligt förenad med skoglig utbildning. Skulle det visa sig möjligt att finna en för föreståndarbefattningen lämplig person, som har utbildning på såväl det skogliga som det tekniska området, bör det för andre läraren kunna räcka med enbart skoglig utbildning. Vid fastställandet av kompetensvillkoren, vilket torde ankomma på Kungl. Maj:t, bör hänsyn i främsta rummet tagas till önskvärheten att förvärva de för skolan lämpligaste lärarkrafterna.

Vad beträffar lönegradsplaceringen har statskontoret under hänvisning bland annat till att skogsskoleföreståndarna, som tillika äro revirförvaltare, äro placerade i 26 lönegraden förordnat samma lönegrad för högre skogsskolans föreståndare. För andre läraren har ämbetsverket förordnat 22 lönegraden under framhållande av att de som biträdande lärare vid skogsskolorna tjänstgörande assistenterna äro placerade i denna lönegrad. För övningslärartjänsten föreslår statskontoret 13 lönegraden eller samma placering som motsvarande tjänster vid skogsskolorna. I fråga om föreståndartjänsten anser jag mig icke kunna tillstyrka högre lönegradsplacering än den av statskontoret förordade. Med hänsyn till de extra kostnader, som otvivelaktigt komma att

vara förenade med en föreståndarbefattning av detta slag, anser jag dock att befattningen bör förenas med ett särskilt arvode, vilket i enlighet med utredningsmannens förslag torde böra bestämmas till 500 kronor för år. Beträffande andrelärartjänsten vill jag förorda utredningsmannens förslag om dess placering i 24 lönegraden. Jag vill erinra, att denna tjänst i vad angår undervisningen är lika betydelsefull som föreståndartjänsten och att dess innehavare icke får karaktären av biträdande lärare utan kommer att tjänstgöra som självständig huvudlärare i sina ämnen. En jämförelse med assistenttjänsterna vid skogsskolorna blir därför missvisande, så mycket mera som undervisningen vid högre skogsskolan måste ligga på ett betydligt högre plan än undervisningen vid skogsskolorna. Rörande övningslärartjänsterna vid skogsskolorna har årets riksdag bifallit av Kungl. Maj:t framlagt förslag om dessa tjänsters placering i 15 lönegraden samt om ändring av tjänstetiteln till yrkeslärare. Även övningsläraren vid statens högre skogsskola torde böra placeras i 15 lönegraden. Befattningshavaren synes liksom motsvarande tjänstemän vid skogsskolorna böra benämnas yrkeslärare. Samtliga tjänster vid högre skogsskolan böra uppföras å extra ordinarie stat.

Då en avsevärd tid erfordras för organiserandet av skolverksamheten och förberedandet av undervisningen vid den nya skolformen, bör befattningen som föreståndare för skolan tillsättas redan från och med 1 oktober innevarande år. Även andre läraren och övningsläraren torde behövas någon tid före kursens början, bland annat för att biträda vid undervisningsprogrammets uppgörande och för att medverka vid intagningen av elever. Det synes dock vara tillräckligt, om dessa lärare anställas från och med 1 december.

Med föreslagna lönegradsplaceringar böra avlöningarna för lärarna under nästa budgetår beräknas till ett belopp av 11 000 kronor samt rörligt tillägg å dessa avlöningar till 1 900 kronor. För arvoden till lärare i specialämnena torde för nästa budgetår ett belopp av 2 500 kronor vara tillräckligt. Emot det föreslagna arvodet å 3 000 kronor till en befattning som vaktmästare och gårdskarll har jag intet att erinra.

Avlöningsstaten för statens högre skogsskola skulle vid bifall till vad jag i det föregående förordat komma att för budgetåret 1944/45 erhålla följande utseende.

Under en anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra upptagas ett belopp av 3 000 kronor, därav 500 kronor till arvode åt föreståndaren vid skolan samt 2 500 kronor till arvoden åt lärare i specialämnena. För avlöningar till icke-ordinarie personal synas böra beräknas tillhoppa 14 000 kronor. Av sistnämnda belopp avses 11 000 kronor till avlöningar åt föreståndaren, andre läraren och yrkesläraren samt 3 000 kronor till avlöning åt en vaktmästare och gårdskarll. Posten rörligt tillägg torde slutligen böra uppföras med 1 900 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda för avlöningar vid statens högre skogsskola behöva anvisas ett belopp av (3 000 + 14 000 + 1 900 =) 18 900 kronor.

I anslutning till vad utredningsmannen föreslagit synes för bestridande av

skolans löpande omkostnader under nästa budgetår böra upptagas ett förslagsanslag av 10 000 kronor. Sedan riksdagen fattat beslut i ärendet, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa omkostnadsstat för skolan.

Jag anser mig vidare böra biträda utredningsmannens förslag om anvisande av ett anslag av 3 000 kronor till stipendier åt elever vid ifrågavarande skola. Med hänsyn till de grunder som enligt vad jag förut förordat böra tillämpas vid stipendiernas utdelande torde anslaget böra givas karaktär av förslagsanslag.

Till anskaffande av möbler, instrument, redskap, åskådningsmaterial och annan utrustning synes böra beräknas det av utredningsmannen föreslagna beloppet, 20 000 kronor. Det härför erforderliga anslaget torde böra benämnas Statens högre skogsskola: Utrustning samt uppföras såsom reservationsanslag. Härjämte bör för verkställande av behövliga byggnads- och reparationsarbeten vid skolan anvisas ett reservationsanslag av likaledes 20 000 kronor.

Utskottet.

Såsom departementschefen och utredningsmannen framhållit synes på skogsbrukets område erfordras förbättrade undervisnings- och utbildningsmöjligheter för att behovet av yrkesmän skall kunna tillgodoses på bästa sätt. En utbildningslinje, som ligger mellan skogsskolans och skogshögskolans, anses sålunda få en viktig uppgift att fylla. Denna uppfattning vinner stöd även uti de i ämnet väckta motionerna. Meningarna gå däremot isär när det gäller att finna den lämpligaste skoltypen. Departementschefen har anslutit sig till utredningsmannens förslag om inrättande av en ettårig statens högre skogsskola, som huvudsakligen bygger på skogsskolornas grund i det att de bästa eleverna från dessa skolor skulle direkt kunna fortsätta sin utbildning i den nya skolan. Dock skulle även andra kategorier studerande kunna beredas tillträde till skolan, såsom elever med realexamen eller motsvarande kunskaper jämte erforderlig skogspraktik ävensom elever med föregående lantbruksutbildning och förberedande skogsutbildning. Enligt vad som anföres i de likalydande motionerna I: 315 och II: 503 bör frågan om den skogliga utbildningens mellanform göras till föremål för fortsatt utredning med syfte att införa en skoglig-teknisk utbildningslinje vid något i Norrland befintligt tekniskt gymnasium. Förnyad utredning påkallas jämväl i de likalydande motionerna I: 319 och II: 508, där inrättande av ett tvåårigt skogligt gymnasium anses erbjuda den ändamålsenligaste mellanformen. I motionen II: 473 föreslås genomgång av skogsskola såsom obligatoriskt villkor för vinnande av inträde i den planerade högre skogsskolan samt att denna skola måtte benämnas statens skogsmästarskola.

Ur de synpunkter på frågan, som departementschefen anlagt och som i stort sett biträdas av utskottet, där dock skilda åsikter kommit till uttryck, synes den i propositionen förordade skolformen vara den som i nuvarande läge bäst tjänar det angivna utbildningsbehovet. Utskottet vill därför tillstyrka att åtgärder vidtagas för inrättande av en skoglig skola av i huvudsak den typ som föreslagits i propositionen. Såsom anförts i motionen II: 473 synes be-

nämningen statens högre skogsskola knappast vara den bästa utan lämpligen böra ändras till statens skogsmästarskola. Även om meningarna varit något delade om sådana detaljspörsmål som rörande inträdesfordringar och kursplan, synas dessa spörsmål utskottet vara av den beskaffenhet att de utan olägenhet kunna omprövas framdeles efter skolverksamhetens igångsättande. Vad beträffar de motionsvis framställda yrkandena om förnyade utredningar i ämnet finner utskottet, med hänsyn till att utskottet här anslutit sig till Kungl. Maj:ts förslag, lämpligt att någon tids erfarenhet av den sålunda förordade nya undervisningsanstalten avvaktas, innan uppslag till anordnande av ytterligare utbildningslinjer på området tagas under övervägande för utredning.

Utskottet tillstyrker att medel för ändamålet anvisas i enlighet med de i propositionen verkställda kostnadsberäkningarna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

1. besluta, att en statens skogsmästarskola skall inrättas i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som i det föregående angivits;

2. godkänna följande personalförteckning för statens skogsmästarskola:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.	

1 föreståndare och rektor	Ec 26
1 andre lärare	Eo 24;

3. godkänna följande avlöningsstat för statens skogsmästarskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor 3 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	» 14 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1 900

Summa kronor 18 900;

4. under nionde huvudtiteln för budgetåret 1944/45 anvisa
a) till *Statens skogsmästarskola: Avlöningar ett förslagsanslag* av 18 900 kronor;

b) till *Statens skogsmästarskola: Omkostnader ett förslagsanslag* av 10 000 kronor;

- c) till *Statens skogsmästarskola*: *Stipendier* ett förslagsanslag av 3 000 kronor;
d) till *Statens skogsmästarskola*: *Utrustning* ett reservationsanslag av 20 000 kronor;
e) till *Statens skogsmästarskola*: *Byggnadsarbeten* ett reservationsanslag av 20 000 kronor;

B. att följande motioner, nämligen I: 315 och II: 503, likalydande, I: 319 och II: 508, likalydande, samt II: 473 må anses besvarade med vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 8 juni 1944.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 62.

Reservationer:

av *dels* herrar *Näslund* och *Jacobson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till de likalydande motionerna I: 315 och II: 503,
dels herr *Anderberg*,
dels herr *Mäler*,
och *dels* herr *Jonsson* i Fjäle.
